

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Anja Fyksen Lillehaug

Vår dato
29.02.2024
Deres dato

Vår referanse
21/00518-101
Deres referanse

Supplerende innspill til dyrevelferdsmeldinga fra Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, og Norsk Fjorfelag

Fjørfe næringen er i kontinuerlig utvikling, og det har skjedd store endringer siden forrige Stortingsmelding om dyrevelferd. Å sikre god dyrehelse og dyrevelferd er noe næringen prioriterer høyt og jobber med kontinuerlig. Kunnskap fra kartlegging, forskning og erfaring brukes i rådgiving og iverksettelse av konkrete tiltak. Utviklingen i dyrevelferd må ha et tempo som gjør at tiltak både er praktisk og økonomisk gjennomførbare for næringa. For krav om dyrevelferdstiltak må det settes overgangstider som sikrer markedsdekning av norske kyllingråvarer og leveringsdyktighet i alle ledd av produksjonen.

I vårt 3. innspill til dyrevelferdsmeldinga 15.9.23 har Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag blant annet et kapittel om fjørfe. Der beskriver vi våre forslag til tiltak for å bedre dyrevelferden for fjorfeproduksjonene. Til dette dokumentet ønsker vi å gjøre en tilføyelse. Norsk Fjorfelag står også bak tilføyelsen.

Valg av kyllinghybrid

Norsk fjorfe næring skal bruke funksjonsfriske dyr med god helse og velferd, basert på definerte velferdsparametere og følge opp disse kravene ovenfor avlsselskapene. Veksthastighet er en del av dette. Det skal utvikles flere indikatorer for en mer utfyllende dokumentasjon av dyrenes velferd, inkludert systematisk vurdering av bein helse i norske kyllingflokker. Dette skjer og gjelder uavhengig av hvilken kyllinghybrid aktørene velger. Hybridens totale score er viktigere enn enkeltelementer, men en kan se for seg testbatterier som vektet ulike parameter ut fra hvor viktige de er for dyras velferd.

Ulike hybrider har ulike styrker, og forskning viser at kyllinger som vokser saktere og har mindre brystfylde scorer bedre på dyrevelferdsparametere. Det er derimot ingen automatikk i hvor denne vektgrensen går, og de ulike hybrider innen segmentet sakte voksende vil også prestere ulikt. Ulike hybrider scorer ulikt på dyrevelferdsparametere både på foreldreledd og framføringsledd. Både hybridmanualer og RSPCAs hybridtester viser dette, men ingen av kildene er 100 % tilsvarende norske forhold. Dyrevelferd for ulike hybrider som brukes eller vurderes brukt i norsk produksjon bør derfor kartlegges ved bruk av objektive indikatorer og systematiske observasjoner under norske forhold. Dette bør gjøres av en uavhengig aktør etter gitte kriterier. En slik godkjenningsordning av hybrider vil gjøre det tydelig hvilke hybrider som er akseptable og ikke.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr.: 939678670

Et alternativ til å godkjenne hybrider, er å sette grenser for maksimal tilvekst per dag. EFSA har i sin rapport foreslått en vekstgrense på maksimalt 50g/dag. En slik vekstgrense vil ha store konsekvenser, og vil gjøre at de middels saktevoksende hybridene ikke kan benyttes. En høyere vekstgrense (f.eks. 60g/dag), basert på hybridmanualene, vil være nødvendig for å kunne bruke et større spekter av saktevoksende hybrider, samtidig som dette vil utelukke de mest hurtigvoksende hybridene. Nasjonal produksjon avhenger av at man lykkes med en omlegging som ivaretar hele verdikjeden fra fugl til fat. Dersom omlegging forseres på grunn av gode intensjoner for dyrevelferden er det risiko for redusert nasjonal produksjon, underdekning i markedet og dyrevelferdslekkasje ved import av kylling som holdes med høyere dyretetthet, høyere dødelighet og sykdomsforekomst og lavere krav til strø og luftkvalitet.

I dag driver aktørene i norsk kyllingbransje med flere ulike slaktekyllinghybrider. Disse defineres som hurtigvoksende, moderat saktevoksende og saktevoksende. Valg av hybrid henger blant annet sammen med ulike tilpasninger til markedet, for eksempel økologisk produksjon. Norsk fjørfeproduksjon ser ut til å gå i retning av utfasing av hurtigvoksende slaktekyllinghybrider. Aktørene i bransjen har varslet en omlegging og planlegging er i gang. Omlegging vil ta flere år og valg av hybrid må ivareta både dyrevelferd, dyrehelse, forekomst av uønskede smittestoffer, marked, produksjonskapasitet og leveransesikkerhet fra avlsselskaper. Norsk konkurransekraft og bondens økonomi må samtidig ivaretas. Eksempler på økonomiske konsekvenser av et hybridbytte er satt opp i et notat utarbeidet av Agrianalyse. Notatet ferdigstilles i disse dager og publiseres om kort tid.

Dyrevelferdsmeldingen

Bransjen har varslet en utfasing av hurtigvoksende kyllinghybrider. Dersom også dyrevelferdsmeldingen vil omtale kyllingvelferd i sammenheng med veksthastighet, mener vi at meldingen bør se på veksthastighet sammen med andre velferdsparametere. Vi mener den beste velferden i kyllingproduksjon ivaretas gjennom å velge hybrider som er testes under norske forhold. Kun hybrider som fungerer godt og trives under norske forhold bør benyttes i norsk kyllingproduksjon.

Vi ser at markedet går i retning av utfasing av hurtigvoksende slaktekyllinghybrider. Dersom en likevel velger å regulere en utfasing er det viktig med tilstrekkelige overgangstider da risikoen ved å mislykkes med nasjonal omlegging ved korte frister kan gi utilsiktet dårligere dyrevelferd gjennom import av kjøtt fra kyllinghybrider vi selv utfaser, oppdrettet og føret fram under forhold som aldri har vært tillat i Norge. Vi tror næringa vil ha kommet langt i omleggingen om fem år, men at 8-10 år er nødvendig for en fullstendig utfasing av hurtigvoksende slaktekyllinghybrider.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Sigrid Hjørnegård

Anders Bakke Klæmoen

Ellen-Margrethe Houland

Norges Bondelag

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Norsk Fjølfe­lag